

Interviewserie: Kina i den amerikanske valgkamp

Finanskrisen giver mindre plads til kompromisser

Interview med USA-ekspert og udenrigspolitisk teoretiker, professor Yan Xuetong: "De vigtigste emner bliver handelsunderskuddet og handelsforhold. Både Kina og USA vil oven på finanskrisen besidde langt mindre manøvrerum til at finde kompromisser. Begge lande vil være meget mere bundet af den offentlige opinion og af frygten for at skubbe yderligere til økonomiske grupper, som allerede har tabt på krisen."

af JONAS PARELLO-PLESNER, medlem af RÆSONs redaktion.

Kina har flere gange spillet en rolle i den amerikanske valgkamp. I 1980 lovede Reagan at genoprette forbindelserne til Taiwan. I 1992 talte

Clinton om 'slagterne i Beijing' som reaktion på forløbet på den Himmelske Freds Plads i 1989. I 2000 talte George W. Bush om Kina som en 'strategisk konkurrent'. Men under den aktuelle valgkamp er forholdet til Kina ganske fraværende. Det kan undre. For USA er verdens supermagt og Kina er en opstigende magt på alle områder: forholdet mellem de to lande må ses som det vigtigste bilaterale forhold i verden i det 21. århundrede.

Derfor er det væsentligt, hvilken rolle Kina spiller i den nuværende valgkamp og hvad Obama og McCain tænker om forholdet til Kina. Lige så interessant er det hvordan Kina og kineserne ser på den amerikanske valgkamp og hvem de gerne så vinde valget den 4. november.

Disse spørgsmål stiller RÆSON skarpt på i denne interviewserie med førende forskere i USA og Kina. Det tredje interview er med **professor Yan Xuetong** som er kender af USA-Kina forholdet. Yan er direktør for Institute of International Studies, Tsinghua University og chefredaktør for *The Chinese Journal of International Politics*. Han er akademisk konsulent for mange anerkendte internationale tidsskrifter og medlem af USA-Kina venskabsforeningen; samforfatter til en lang række bøger om international politik og kinesisk udenrigspolitik heriblandt *American Hegemony and China's Security* (2000) og senest som redaktør for *Pre-Qin Chinese Thoughts on Foreign Relations* (2008).

Q. Hvilken rolle spiller Kina i den amerikanske præsidentvalgkamp? Kina er ikke et stort emne i modsætning til tidligere valgkampagner som Clinton's eller Bush's.. I denne valgkamp flytter det ikke vælgere at snakke – eller snakke dårligt – om Kina.

I starten af valgkampen var krigen i Irak hovedemnet og hvordan og hvornår de amerikanske soldater kunne komme hjem. Nu er den finansielle krise rykket i forgrunden og vil forblive det til valgets afgørelse. Det er positivt, at Kina ikke er blevet brugt som syndebuk i debatten om finanskrisen i USA. Amerikanerne ved, at Kina også er ramt af krisen. For eksempel er det kinesiske aktiemarked faldet med 66% i sammenligning med kun 40% i USA. Og amerikanerne har allerede en syndebuk i form af præsident Bush som forlader posten som en af de mest populære amerikanske præsidenter.

Q. Er der nogen egentlige forskelle mellem Obama og McCain i forhold til Kina? Generelt set er det amerikansk-kinesisk forhold inde i en stabil periode. Det forhold forventer jeg vil fortsætte under en ny præsident lige meget hvem der vinder. Men der er forskelle vedrørende Kina-politikken hos Obama og McCain. Jeg forventer at de vil presse på indenfor ganske forskellige områder overfor Kina. Obama vil slå på emner som handel, menneskerettigheder og ikke mindst klimaforandring. McCain derimod vil være hård på sikkerhedspolitiske emner og han vil forvente yderligere kinesisk engagement vedrørende atomvåbensagerne i Iran og i Nordkorea og endelig også i forhold til situationen i Taiwan-strædet.

Q. Kan man se forskellen i præsidentkandidaternes reaktion på Bush' beslutning i sidste uge om at godkende våbensalg til Taiwan? Ja, der er en mindre forskel, der er værd at bemærke og som hænger sammen med min analyse om at McCain ville være hårdere på sikkerhedspolitiske spørgsmål. McCain har nemlig været mere specifik med de våbentyper, han ville

inkludere i våbensalget til Taiwan – særligt fly (F16). Obama har været mere moderat eller uspecifik på dette område.

Selvfølgelig er begge kandidater ganske tilfredse med at Bush tog beslutningen om våbensalget under afslutningen af hans embedsperiode så beslutningen ikke skulle tages i begyndelsen af en ny præsidentperiode.

Selvfølgelig er begge kandidater ganske tilfredse med at Bush tog beslutningen om våbensalget [til Taiwan] under afslutningen af hans embedsperiode så beslutningen ikke skulle tages i begyndelsen af en ny præsidentperiode.

Q. Europæere er generelt for Obama. Hvilken præsidentkandidat vil kineserne (ledere og befolkning) foretrække? Normal stoler man mere på Republikanere fordi de anses for at have en klarere forståelse for de gensidige økonomiske bånd mellem USA og Kina. Demokrater ses som mere tvetydige og som en større risiko i deres politikførelse overfor Kina. Men samtidig viser en meningsmåling i *China Daily* en stor støtte til Obama blandt kineserne [76 % støtte til Obama i en meningsmåling den 23. oktober, red.]. Så der er forskellige holdninger og opfattelser af kandidaterne. Min forklaring er, at Obama tiltrækker de kinesere som er fortalere for sociale reformer og forandring. På den måde inspirerer Obama ikke kun græsrodderne i USA men også i Kina. Og Obamas vitalitet og energi har sandsynligvis tiltrækningskraft blandt unge kinesere. Min personlige holdning er, at USA hvis Obama vinder får muligheden for at genvinde globalt lederskab baseret på moralsk og multilateralt engagement. I særdeleshed hvis Obama gennemfører sine valgløfter indenfor multilateralisme, sociale spørgsmål og klimaforandring. Dette ville igen gøre USA til en model som verden ønsker at følge.

Men hvis du spørger kinesere indenfor udenrigspolitisk tænkning og i det kinesiske lederskab vil du til stadighed finde en præference for McCain.

Q. Hvad synes kineserne om den amerikanske måde at føre valgkampagne på? Kineserne følger præsidentvalget med stor interesse. Det har drama

og spænding. Og Obama vil blive en historisk figur, hvis han vælges. Det synes kineserne er spændende.

Normal stoler [kineserne] mere på Republikanere fordi de anses for at have en klarere forståelse for de gensidige økonomiske bånd mellem USA og Kina. Demokrater ses som mere tvetydige og som en større risiko i deres politikførelse overfor Kina.

Q. Hvad bliver det sværeste tema i Kina-USA forholdet, som begge kandidater vil stå overfor som valgt præsident? Jeg tror det bliver handelsunderskuddet og handelsforhold. Taiwan bliver et mindre emne. Begge lande vil oven på finanskrisen besidde langt mindre manøvrerum til at finde kompromisser. Kina kan ikke fortsætte med at appreciere sin valuta [holde den kinesiske yuan dyr, red.] fordi at vores egen eksportsektor også er ramt af den nuværende krise. Både Kina og USA vil være meget mere bundet af den offentlige opinion og af frygten for at skubbe yderligere til økonomiske grupper, som allerede har tabt på krisen. Det bliver et dilemma mellem indenrigspolitisk pres og det bilaterale forhold.

Obama tiltrækker de kinesere som er fortalere for sociale reformer og forandring. På den måde inspirerer Obama ikke kun græsrodderne i USA men også i Kina.

Jonas Parello-Plesner (f.1973) er medlem af RÆSONs redaktion. Arbejder som chefkonsulent i staten. Han har skrevet til aviser, magasiner og akademiske tidsskrifter. Han har en Msc fra London School of Economics (LSE), diplom fra Ecole Nationale d'administration (ENA) og cand.scient.pol. fra Københavns Universitet. I RÆSON skriver og spørger han fuldstændigt for sin egen regning.